

ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

ԿՐՕՆԱԿԱՆ, ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ, ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՀԱՏՈՐ ԾԵ.

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ, ՄԱՅԻՍ 24, 1902

ԹԻԻ 21

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Ուրախութիւն	181
Նոր Լեզու	181
Ձայնագիր Գործիքին Գիւտը	181
Կրօնական Լուրեր	182
Լուի Բայց Ամենայաղթ	183
Լուսանկարչութիւն, Գաղտնիքներ Յայտնող	183
Գաղղիական Երկաթուղիներ Հապէշատանի	183
Մէջ	183
Մաղերու խնամքը	184
Գիտական Ծանօթութիւններ	184
Ճշմարիտ Ունեւորներ	185
Հոգևոր Արթնութիւններէն Քանի Մը Դասեր	185
Ընտանիքի Վերլուծումներ	186
Աղբ	186
Հանգէս-Քաղաքական	187
Դրամական	188

ԱԻՅՏԱԲԵՐ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ. Կը հրատարակուի ամէն շաբաթ օր:

Տարեկան գինն է մայրաքաղաքիս եւ գաւառներու համար կանխիկ 30 դրամ. արծաթ, օտար երկիրներու համար 1 1/2 տոլար, կամ 6 շիլինգ, կամ 7 3/4 Ֆրանք: Մէկ բերրի գինն է 30 փարս: Ամաքերքին տարեկան գինն է 6 դրամ. ամէն տեղոյ համար, թղթատարի ծախքը խմբագրութեան վրայ է:

Խմբագրութեան վերաբերեալ նամակներ պարտին ուղղուիլ ան Տր. Հ. Ս. ՊԱՐՆԸՄ, իսկ բաժանորդագրութեան վերաբերեալներն՝ ան Տր. Ճ. Ք. ԿՐԻՆ, Ամերիգան խան, Կ. պոլիս:

Մերկայի Միտինարաց Ընկերութեան կազմէն,
Ճ. Ք. ԿՐԻՆ, ԱՐՏՈՒՆԵՐ
Հ. Ս. ՊԱՐՆԸՄ, ՏԵՐԵՆ-ԽՄԱԳԻՐ

ՈՒՐԱԽՈՒԹԻՒՆ

Շատեր չեն ըմբռներ թէ ուրախութիւնը որոշակի բարոյական բան մ'է, հոգևոր կեանքի պտուղ: Ինչպէս իրաւունք չունինք տոկոս խնդրելու դրամատունէ մը ուր դրամ չունինք պահուած, նոյնպէս իրաւունք չունինք թիտուսէ ուրախութիւն խնդրելու, եթէ չենք կատարեր այն բաները որոնք ան ըսաւ թէ ուրախութիւն յառաջ կը բերեն:

Ուրախութիւնը պատահական բան մը չէ: Ծաղիկ մ'է որ իր արմատն ունի: Անխուսափելի արդիւնքն է բռնուած մասնաւոր ուղղութիւններու եւ յարգումած օրէնքներու, եւ ուստի նկարագրի պտուղ է: Չենք կրնար ուրեմն ըսել թէ ուրախութիւնը գեղեցիկ գոյն է, յաւելուածական որոշ հրապոյր մը գէմքի՝ որ առանց այդ հրապոյրին ալ կատարեալ պիտի ըլլար կազմախօսօրէն:

Ուրախութիւնը դիմագիծ մ'է, զոր չունեցող դէմքը տգեղ կ'ըլլայ: Ուրախութենէ զուրկ ֆրիստոնէական կեանքը պատիւ չբերեր իրեն եւ Աստուծոյ: «Աս բաները ձեզի խօսեցայ», ըսաւ Յիսուս, «որ իմ ուրախութիւնս ձեր մէջը մնայ, ու ձեր ուրախութիւնը լման ըլլայ»: Ուսումնասիրեցէք այս խօսքերը: Հաւատացէք անոնց: Աշխատեցէք միշտ կատարել զանոնք, եւ ահա Տէրոջը ուրախութիւնը ձեր մէջ մուտ պիտի գտնէ, «Եկէք, իմ Հօրս օրհնածները, մտէք ձեր Տէրոջը ուրախութեան մէջ», խօսքերը լսելէդ առաջ:

ՆՈՐ ԼԵՁՈՒ

Այս վշտին միջոցով բան մը շահեցայ, որ ճշմարիտ օրհնութիւն է, ըսաւ կին մը որ իր խաղաղ կեանքին մէջ առաջին անգամ ըլլալով փորձն առաւ յանկարծական ու մեծ տառապանքի մը: Կը նմանիմ մէկուն որ նոր լեզու մը սորված է: Ասկէ առաջ կրնայի ըմբռնել ուրիշներու ուրախութիւնները, բայց չէի կրնար ըմբռնել անոնց վիշտերը: Կը խղճայի, բայց չէի հասկնար: Սակայն հիմա, երբ տառապողներ կը տեսնեմ, չէ թէ կը խղճամ անոնց վրայ, այլ հաղորդ կ'ըլլամ անոնց տառապանքին, եւ անոնք կը զգան: Կարող կ'ըլլամ օգնել ուր առաջ անկարող էի զգալ ու ըմբռնել հոգիին պէտքը: Այսպէս բոլոր վշտիս միջոցով կարող եմ այս միտքով թարութիւնը շահիլ, եւ կը զգամ թէ Աստուած ինծի կու տայ կարեւոր դասեր կարեկցութեան եւ գիտութեան:

Այս չէ՞ ճշմարիտ կերպը որով պէտք է նկատել նեղութիւնը, որ ամէնուս ալ կու գայ կանուխ թէ ոչ: Ինչո՞ւ ուզենք կեանքի միայն մէկ լեզու գիտնալ — հաճոյքի եւ ուրախութեան լեզուն — երբ ուրիշ այնքան լեզուներ ալ կան զորոնք մեր ընկերները կը խօսին: Վշտի լեզուն, յամառ աշխատութեան լեզուն, համբարատար անձնուրացութեան լեզուն, պարտութեան իսկ ժամանակ քաջասրտութեան լեզուն, որոնց մէն մին նոր դաշտեր եւ ծանօթներու նոր շրջանակներ կը բա-

նայ մեր առջև: Այս լեզուներէն իւրաքանչիւրին հետ կու գայ օգնութեան ոյժ մը, մինչ մենք կը սորվինք ըմբռնել ուրիշներու կարօտութիւնները: Կ'աշխատինք ֆրիստոնի հետեւիլ: Այն ատեն նեղութիւնը դժնդակ ուղի մը չըլլար, եթէ յիշենք թէ ինչպէս ան իր փառքը մերկացաւ, ցաւոյ տէր, խեղճ, հալածական մարդ եղաւ, մատնուեցաւ, ամօթի եւ մահուան անձնատուր եղաւ որպէս զի մարդկային տառապանքի ամէն լեզու հասկնայ կատարեալ խելամուռութեամբ: Եթէ ֆրիստոս մեզի ցաւեր կը զրկէ, պատճառը թերեւս սա է որ կ'ուզէ մեզի սորվեցնել թէ ինչպէս կըրնանք աւելի օգտակար ըլլալ եւ խօսիլ ուր որ հիմա համր կը մնանք: Այն ֆրիստոնեան որ անձնասիրաբար կը նկատէ ցաւը եւ իր վշտին մէջ կը թաղուի՝ չըմբռներ դասը զոր Տէրն ինք կ'աւանդէ:

ՁԱՅՆԱԳԻՐ ԳՈՐԾԻՔԻՆ ԳԻԻՏՈՒ

«Լոկ դիպուածով գտայ սկզբունքը», կ'ըսէ անոր մեծ հնարիչը Էտիսըն: «Հեռաձայնի մը բերնին մօտ երգելու միջոցիս նշմարեցի որ ձայնիս ալիքէն հեռաձայնին պողպատեայ նուրբ սլաքը մասս մտաւ: Այս ինծի խորհիլ տուաւ: Եթէ կարենայի սլաքին շարժումները արձանագրել եւ յետոյ նոյն մակերեսին վրայ սլաքը դարձեալ շարժել, պատճառ մը չկար որ հեռաձայնը չխօսէր: Փորձը նախ հեռագրութիւն չերտի մը վրայ կատարեցի, եւ տեսայ որ սլաքը այբուբէն մը արտադրեց: «Հոս նայէ՛», պոռացի գործիքին բերանը, ապա թուղթը անցուցի դարձեալ սլաքին տակէն, եւ ահա լսեցի իմ աղաղակս աղօտ ձայնով: Որոշեցի մեքենայ մը շինել որ ճշտիւ գործէր: Այս է բոլոր պատմութիւնը: Ձայնագիր գործիքը մատի մը խթմելուն արդիւնքն եղաւ:»

Շատ պարզ կը թուի այս, բայց կը նշանակէ թէ Մր. Էտիսըն փոքրիկ բաներու ուղղութիւնը ընելու ունակութիւնն ունէր: Ուրիշ խօսքով, արթուն կը հսկէ ան, ուր շատեր անհոգ անտարբեր կը մնան: Որդ, եթէ կ'ուզենք

ուրիշներու օգտակար ըլլալ, կամ եթէ կ'ուզենք մեր բնութիւնը կրթել, բարւոքել, պարտաւր փոքրիկ բաներէ դաս առնելու համար արթուն գտնուիլ: Յիշելու ենք թէ ամենափոքր բաներ յաճախ ամենակարեւոր բարիքներու առաջնորդ կ'ըլլան:

ԿՐՕՆԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Հետեւեալ լուրերը կը քաղենք Քիւրիէ-շէն-է-Քիւրիէ շաբաթաթերթէն:

Հոգեւոր զարմանալի արթնութիւն մը սկսած է Յորանսայի Թրէնիսք քաղաքին մէջ: Բնակիչները հանրածանօթ էին իրենց անբարոյականութեամբ եւ կրօնական անտարբերութեամբ: Բայց Բողոքական միսիոնարներուն գալէն ի վեր կատարեալ փոփոխութիւն մը կրեցին: Մեծերն ու պզտիկները եռանդաւոր կ'ունենան ճշմարտութեան, բոլորովին լքանելով իրենց նախկին եկեղեցին: Ժողովներու բացման ծանուցուած ժամէն շատ առաջ բազմութիւններ կը դիմեն եռանդաւոր, եւ հովիւ մը Աստուածաշնչի դպրոց մը բացաւ սպասման այդ ժամանակամիջոցը օգտակարապէս գործածելու համար: Եկեղեցական իշխանութիւնները զարհուրեցան եւ նշանաւոր տեղ մը ազդ մը փակցուեցաւ, որով աղօթք կը խնդրուի «Յորանսայի ամբողջ մէկ գաւառին համար որ Բողոքականութեան յարելու վրայ է»:

Հիւսիսարեւմտեան Հնդկաստանի Էլմորա անունով բոլոր քաղաքը շատ ծառայութիւն մատուց այդ դժբախտ գաղապարներ: Վերջին 35 տարիներուն մէջ 1,032 անձեր ընդունուեցան բորտներու անկեղանոցը, եւ անոնցմէ 507 անդամակցեցան Քրիստոնեայ Եկեղեցիին: Անոնք իրենց առ Քրիստոս սիրով եւ իրենց կրօնքին յոյսերով կը զուարթանան եւ միշտ կ'աշխատին ներկայ գտնուիլ կիրակնօրեայ պաշտամունքներուն: Տէրունական Հաղորդութեան ժամանակ, երբ հացը կը պտտուի, սարկաւազը կտոր մը կը ձգէ անոնց գոգը, վասն զի շատեր մատ չունին որ պնակէն առնեն:

Կեդրոնական Ափրիկէի գաճաճներուն Քրիստոնէական մկրտութեան առաջին լուրը առնուեցաւ: Կը յիշուի թէ դեռ շատ ժամանակ անցած չէ յորմէհետէ այս գաճաճներուն գոյութիւնը կ'ուրանային գիտունները եւ ճանապարհորդները:

Փիէնկ Եանկի (Քորէա) երիցական եկեղեցիին աղօթատեղիները յաճախողներու թիւը քիչ անդամ 700-էն վար կ'ըլլայ: Քիւրիէ-շէն-է-Քիւրիէ կը թելադրէ թէ լաւ կ'ըլլայ Քորէայէ միսիոնար մը բերել որ Ամերիկեան եկեղեցիներուն յայտնէ թէ ինչպէս շահեկան կ'ըլլան աղօթատեղիները:

Տր. Ըանս կը գրէ թէ դար մը առաջուան ցիրուցան ու Կակաւաթիւ Քրիստոնեաներուն տեղ հիմա 610,000 Բողոքական Քրիստոնեայ կայ Հարաւային Հնդկաստանի մէջ: Աւելի քան 3,000 դպրոց կայ, ուր 170,000 պատանիներ կը կրթուին, ամէնքն ալ Քրիստոնէական ճշմարտութեան եւ կեանքի ազդեցութեան ենթարկուելով: Միսիոնարական աշխատութեան ուրիշ ոչ մէկ ճիւղ Քրիստոնէական հաւատքի կ'առաջնորդէ այնքան շատ եւ այնքան բարի նորագործներ որ քան կրթական ճիւղը: Կաթոլիկները եւ Սիւրիացիները, Բողոքականներուն հետ մէկ տեղ, Մատրասի նահանգին Քրիստոնեայ ընկալչութեան համագումարը աւելի քան 2,000,000-ի կը հասցնեն, այսինքն ամբողջ

ընկալչութեան իւրաքանչիւր հազարին 26ը կը կազմեն: Եւ իգական սեռի կրթութեան տարբերութիւնը կը տեսնուի սա իրողութեամբ որ Հնդկի հասարակութեան անգամներուն իւրաքանչիւր 10,000-ին մէջ 70 կին կայ կարգաւ գիտցող, իսկ Քրիստոնեայ հասարակութեան իւրաքանչիւր 10,000-ին մէջ 913: Պարոտայի մէջ, որ Հնդկաստանի կէս անկախ գաւառներէն մին է, տեղային իշխանը որ իր կրթութիւնը Անգլիոյ մէջ ստացաւ մասնաւոր օրէնքով արտօնեց որ բեւարի կիներու վերստին ամուսնութիւնը, նա տեղային առաջին իշխանն է որ օրինական այս քայլն առաւ: Ամբողջ Հնդկաստանի մէջ աւելի քան 23,000,000 որբեւարի կայ, որոնցմէ շատեր տասը տարեկանէ վար են: Վերջին տասը տարեկան մէջ Պարոտայի Քրիստոնեաներուն թիւը 646էն 7,691-ի ելաւ:

Ամերիկեան Պորտի միսիոնար Մր. Օլիւր Ճափոնէ կը գրէ թէ Ճափոնի եւ Մեծ Բրիտանիոյ միջեւ կնքուած զինակցութեան մը նկատմամբ անցեալ Փետրուարի լուրը վերին աստիճան կարեւոր դէպք մը եղաւ: Անգլիոյ կողմէ արտակարգ որոշում մ'էր այն եւ գոհունակութեան եռանդնալից ցոյցերով ընդունուեցաւ Ճափոնի մէջ: Տասը տարի առաջ Ճափոն մուտ իսկ չէր գտած մեծ պետութիւններու կարգին մէջ: Ճափոնցիներն այս դաշնագրութիւնը իրենց զօրութեան պաշտօնական ճանաչում մը կը նկատեն: Այս կարգի դէպք մը ուրախութիւն կ'առթէ միսիոնարին, վասն զի ան գիտէ թէ ատոր միջոցով պիտի յառաջդիմեն Քրիստոնէութեան շահերը: Ասիական ցեղ մը միջազգային ամենասերտ առնչութեան ընդունուած է ազգէ մը, որու կրօնքը դրապէս Քրիստոնէական է եւ մեծապէս կը տարբերի Ասիականին կրօնքէն: Այսպիսի վեհաճշմութիւն մը ապարդիւն պիտի չմնայ Ճափոնցիներուն քով: Անոնց իշխանները ոչ եւս պիտի գոհանան անհաւանքութեան խղճի ազատութիւն միայն չնորհելով, այլ ամէն նկատմաներով իրենց կրօնքներուն համահաւասար պատիւ պիտի ընծայեն Քրիստոնէութեան: Արդէն իսկ ազգեցիկ դասակարգներն սկսած են զգալ թէ այս զինակցութեամբ ինչպէս քաղաքական նոյնպէս եւ բարոյական աւելի մեծ պատասխանատուութիւններու տակ մտած են:

Տր. Բոս Մանչուրիոյ Մուզտէն քաղաքէն կը գրէ թէ այն կողմերու Քրիստոնեայ ժողովուրդներէն մէկուն բոլոր անդամները, թէեւ ցիրուցան եղան պատերազմին ժամանակ իրենց բոլոր գոյքը կորսնցնելով եւ միայն իրենց անձերն ազատելով, վերագործած են, եւ ոչ մին ետ կեցած է նորահաստատ եկեղեցիին միանալէ: Եւ առհասարակ Ձինա-ընակ միսիոնարներէ առնուած նամակներէ կ'իմացուի թէ միսիոնարական գործի համար Ձին աւելի բաց է քան զոր եղած էր երբեք: Ինչպէս Քրիստոնեաներ՝ նոյնպէս եւ կուսակալներ կը հարցնեն թէ երբ պիտի վերաշինուին եկեղեցիները, եւ պաշտամունքի եկողները բաւական շատ են: Տեղացի հովիւները շատ յաջող հանդիսացան ժողովուրդը վերստին հաւաքելու մասին: Արեւմտեան Ձինաստանի կողմը Մեթոտական միսիոնարները շատ հետեւողներ ունեցան Շուան Նահանգին մէջ, որ ժամանակաւ թշնամական դիրք մը կը ընէր: Կեդրոնական Ձինու միսիոնարութիւնն ալ մէկ նահանգի մէջ աւելի քան 400 նորագործ արձանագրած է: Տր. Արթուր Սմիթ կ'ըսէ, ճիւղները վերսկսած է Բողոքական միսիոնարներու գործը, եւ անոր ազդեցու-

թիւնը աւելի զգալի պիտի ըլլայ յաջորդ քսանընից տարիներուն մէջ: Գոնէ ասոր համար բաց դուռ մը կայ զոր ոչ ոք կարող է գոցել: Պէտք կայ Եւրոպացի եւ Ամերիկացի լաւագոյն մարգերու եւ կիներու մեծ խմբի մը որ ապագայ Ձինաստանի մէջ Քրիստոնէութեան տարածման գործին օժանդակէ:

Մէլնէրէ Բէյ- Սկովտիոյ Միացեալ Երիցական Եկեղեցոյ Հարաւարիկեան միսիոնարութեան կայաններէն մէկուն մէջ գուժարուած պարտահատոյց ժողովներուն վրայ կը խօսի: Եկեղեցւոյ նոր շէնք մը կառուցուած էր 200 Անգլ. ոսկւոյ ծախքով եւ ժողովը պիտի հատուցանէր պարտքը: Ժողովը սկսաւ ուրբաթ կէսօրէն ժամ մը առաջ եւ մինչեւ արեւամուտի ժամանակ պարտքը կիսով չափ վճարուեցաւ: Ժողովը շարունակեց գիշերն ալ եւ մինչեւ շաբաթ կէսօր, երբ ամբողջ գումարն հանգանակուած էր: Քրիստոնեաներու դրացի կուսակալներն ալ քիչ մը օգնեցին: Երիցական Ուիլի- թերթը, որ մէկը քաղէ Մէլնէրէ Բէյ- կ'ըսէ, «Բնանըջորս ժամէ աւելի տեւող խորհրդարանական ժողովներ իմացած էինք, բայց այս է կրօնական ամէնէն երկարատեւ ժողովը զոր երբեք իմացած ըլլանք»:

Բրիտանական Մովային Միսիոնարութիւնը շատ օգուտ ըրաւ կարգ մը մարդոց, Անանուն նուիրատու մը վերջերս պիւ միսիոնարութեան 40,000 Անգլ. ոսկւոյ արժողութեամբ հիւանդարան-նաւ մը նուիրեց, որպէս զի ձկնորսավայրերու մէջ գործածուի: Այդ միսիոնարութիւնն այժմ 15 նաւ ունի 6 բժշկով, եւ իր գործողութիւններու շրջանակին մէջ կը բովանդակին Հիւսիսային Մովը, Բրիտանական Ջրանցը եւ Լապրատորի մօտակայ ձկնորսավայրերը: 1898-ին 45 տակառաջափ ծանրութեամբ տեւորաւ եւ գիրք բաժնուեցաւ, 11,085 հիւանդ դարմանուեցաւ եւ 3,260 հոգեւոր ժողով գուժարուեցաւ ծովու վրայ:

Բողոքական Եկեղեցւոյ միսիոնարական գործը կը հոգան զխաւորապէս Անգլիա եւ Ամերիկա: Բայց ենթադրելու չենք թէ Գերմանիա բաժին չունի անոր մէջ: Գերմանիոյ Բողոքական եկեղեցիները Պազէլի ընկերութեան հետ մէկտեղ, որ Ձուիցերիոյ Գերմանախոս մասին մէջ կը գտնուի, կը պահեն 850 միսիոնար եւ տեղացի 4,000 աշխատաւոր: Ձինու մէջ Գերմանացի 46 միսիոնար կայ Ձինացի 320 օգնականով եւ 7,600 հաղորդական անդամներով: Ափրիկէի մէջ միսիոնարներու թիւը աւելի մեծ է, նմանապէս Հնդկաստանի մէջ: Ափրիկէի մէջ եկեղեցւոյ 17,000 հաղորդական անգամ կայ Գերմանական միսիոնարութիւններու սահմանին մէջ: Հնդկաստանի մէջ 30,000 ուսանող ունին եւ 73,000 տեղացի Քրիստոնեայ: Սուժաթ-բայի մէջ 45,000 տեղացի Քրիստոնեայ:

Ուորն Եպիսկոպոսը Հնդկաստանէ կը գրէ թէ մասնակցած է պաշտամունքի մը, ուր 1,339 անձեր մկրտուեցան մէկ օրուան մէջ: Կ'ըսէ թէ 10,000 անձեր ալ կը հրահանգուին ու մկրտութեան կը սպասեն, եւ պիտի մկրտուին մինչեւ որ կարգադրութիւն ըլլայ նորագործները հովուական պարտուպատշաճ խնամքի տակ զննու համար:

Անկլիքան Եկեղեցւոյ Միսիոնարական Ընկերութիւնը միսիոնարական գործ սկսաւ շատ տարի առաջ Սիէրա Լեոնէի մէջ, եւ ժամանակ մը տեղացի հարուստ Քրիստոնեաներէն մին Անգլիա եկաւ ընտանիքով: Ընկերութեան պաշտօնեաներէն Մր. Վէն անոր հարցուց թէ իր հարստութեամբ ինչ օգնու-

թիւն կ'ընէ եկեղեցիին : Պատասխանը սա եղաւ ըստ իմաստին : «Դուք մեզի հետ իբրեւ տղոց հետ կը վարուիք, հարկաւ մենք ալ տղու պէս կը շարժինք : Իբրեւ մարդոց հետ վարուեցէք մեզի հետ, եւ ահա պիտի տեսնէք որ մենք ալ մարդու պէս կը շարժինք : Մենք մեր դրամը մեր անձերուն համար կը վաճառենք, վասն զի դուք այնպէս չէք կարգադրեր որ Բրիտանոսի համար վաճառենք զայն : Յորչափ ժամանակ Անկլիքան եկեղեցւոյ Միսիոնարական Ընկերութիւնը ամէն բանի համար վճարէ եւ ամէն բան ինք վարէ, մեզի ինչ գործ կը մնայ : Թողէք որ մենք բաժին ունենանք մեր եկեղեցական գործերը վարելու մէջ, եւ ահա պիտի տեսնէք որ մենք կրնանք բան մը ընել եւ միանգամայն բան մը կու տանք Տէրոջը » Թեւ լաղրութիւնն յարգուեցաւ եւ հիմա տեղային եկեղեցին ինքնապա՛հ է տեղացի 19 հոկտեմբ. եւ տեղացի 19,000 Բրիտանոսեայով :

ԼՈՒԿ ԲԱՅՑ ԱՄԵՆԱՅԱՂԹ

Քաղաքի մը մէջ կամուրջ մը պիտի ձգուէր գետին վրայ : Հաստատուն հիմ դնելու համար ցիցեր միտուեցան գետին յատակը : Օր մը չկրցին գործաւորները յառաջ տանիլ իրենց գործը, եւ երբ քննեցին, տեսան որ ցիցերը զարկած էին ջուրի հին, մոռցուած անգործածելի խողովակներու, որոնք մնացած էին գետին յատակը : Բայց բան մը պէտք էր ընել : Խողովակները պէտք էր որ հանուէին անկէ : Խողովակները վիթխարի մետաղեայ պարաններով չըջապատելէ ետքը վայրաշարժի մը կցեցին : Մեքենալարը ճամբայ հանեց վայրաշարժը, որ սակայն յետս ընկրկեցաւ պարաններէն : Աւելի չոգի տըրուեցաւ, հզօր վայրաշարժը դէպ յառաջ խուժեց ահագին ուժով, բայց նորէն դէպի ետ ցնցուեցաւ : Անօգուտ է, ըսաւ մեքենաւարը, եթէ ուրիշ ջանք մըն ալ ընենք, մեքենան ճամբէն դուրս պիտի ելլէ : Նաւաձիգ չողենաւներ բերուեցան եւ պարանները անոնց վրայ հաստատուեցան, այնուհետեւ չողենաւները ըրին իրենց կրցածը : Քաշեցին, տակնուվրայ ըրին գետը եւ փոփոխներով լեցուցին, բայց խողովակները անշարժ մնացին : «Պէտք է լքանենք այս գործը», ըսին գործաւորները : «Կամուրջին տեղը պէտք է փոխուի», ըսին իշխանութիւնները : Բայց օր մը հանգարտաբար մարդ մը եկաւ, եւ ժամանակ մը դիտելէ ետքը, ըսաւ, «Ես կրնամ վերցնել ատոնք» : Անմիջապէս պայմանագրութիւնը կնքուեցաւ իր հետ : Երկու հին տափանաւ բերաւ մարդը եւ դրաւ ստահակ խողովակներուն վերեւը ջուրին երեսը : Պարաններուն մէկ ծայրը պիւրկ կապուեցաւ խողովակներուն, եւ միւս ծայրը մէկ տափանաւէն միւսը դրուած ահագին գերաններուն : «Ինչ կ'ընէք կոր», հարցուցին անոր : «Ես լինցուցի գործը», պատասխանեց մարդը հանդարտօրէն : Այնուհետեւ ջրեղբիւր հողակոյտին վրայ ելաւ, եւ իր բազուկները ծալած՝ սպասեց մակընթացութեան գալուն : Տափանաւերը շարժեցան, օրուեցան, ձկուեցան, քաշեցին եւ տակնուվրայ եղան, մինչ մարդը կ'աղաղակէր, «Եկէք, եկէք : Պէտք է որ գաք» : Այնուհետեւ խողովակները հզօրապէս վեր քաշուեցան, եւ այնպէս ուժգին որ գետը ցնցուեցաւ մէկ եզերքէն միւսը : Մակընթացութիւնը տարած էր յաղթութիւնը :

Աստուծոյ զօրութիւնը մարդկային կեանքերուն մէջ կը հոսի մակընթացութեան

նման : Չկայ ձայն, չկայ աղմուկ, հազիւ կը նշմարուի զօրութիւնը, բայց ամենայաղթ զօրութիւն է այն :

ԼՈՒՍԱՆԿԱՐԶՈՒԹԻՒՆ. ԳԱՂՏՆԻՔՆԵՐ ՅԱՅՏՆՈՂ

Լուսանկարչութիւնը ամէն տարի կը հաստատէ իր օգտակարութիւնը իբրեւ բարեկամ արդարութեան եւ թշնամի ոճրագործութեան : Թէր Պէլի յօդուածագիրներէն մէկը կը նկարագրէ աղամանդի գողութիւն մը որ կալկաթայի մէջ պատահած է եւ ձերբակալուած անձին դէմ յանցապարտութեան ապացոյց չէր կրնար գտնուիլ : Ոստիկանութեան պաշտօնեայ մը, որ բնիկ ոճրագործներու վարպետութիւններուն ծանօթ էր, թելադրեց որ Բառագայթներու լուսանկարչութեամբ հանուի ամբաստանեալ մարդուն կողորդին պատկերը : Փորձը երեւան հանեց ծածկուած աղամանդը : Ծաղրարութիւնով մը, զօր գոհարեղէնի Հնդիկ գողերը կը սորվին ցաւագին վարժութիւններով, մարդը կողմակի կու տուած էր քարը :

Տարիէն քիչ աւելի առաջ ապացոյց մը գտնուեցաւ թէ Պուէնոս Այրէսի մէջ մաքսանիւնները գոհարեղէններ կ'ընդունին թղթատարով, եւ այդ պատճառաւ իշխանութիւնները արթնութեամբ հսկեցին : Թղթատարով ղրկուած նիւթերը չէին կրնար բացուիլ օրէնքով, բայց կասկածի բերմամբ վաթսուներկեց հատ արձանագրուած նամակներ եւ ծրարներ քննուեցան Բառագայթներու միջոցաւ, եւ գտնուեցաւ որ անոնք կը բովանդակէին քսան հազար տոլար արժէքով գոհար քարեր : Այս խարդախ առեւտուրը դադրեցուցեցաւ, եւ մեծ դուժար մը ստակ աւելցաւ մաքսատան եկամուտին վրայ :

Նիւ Եորք նահանգին Րոչեսթըր քաղաքին մէջ մարդ մը երբ բարձր չէնքի մը վերի պատահաններուն մէկէն հեռաւոր տեսարաններ կը լուսանկարէր, ապրանքներով բեռնաւորուած անցնող կառքի մը պատկերը լուսանկարեց : Կառքին ետեւէն մարդ մը բռնեցուն մէջէն կարագի դոյլ մը վերցնելու կ'աշխատէր : Գողը մէկզի գնաց իր կողպուտով առանց նշմարուելու կառապանէն կամ փողոցի անցորդներէն : Բայց երբ լուսանկարը բաւական մեծցուեցաւ, գողը ճանչցուեցաւ եւ ձերբակալուեցաւ :

Ռիօ Եանէյրոյի նաւահանգստին մէջ օտար չողենաւի մը ուղեւորներէն մէկը ծովային տեսարան մը լուսանկարեց : Տեսարանին մէջ կը գտնուէր փոքր զբօսանաւ մըն ալ : Այդ առաւօտ երկու մարդիկ, Կրէյսըն եւ Լինէյրս, յիշեալ զբօսանաւով պտոյտի գացած էին, բայց միայն Կրէյսըն ողջ վերագարծաւ : Ըսաւ թէ իր ընկերը զբօսանաւին կայմէն վար ինչալով սպաննուած էր : Բայց ըսածին հաւտացող չգտնուեցաւ : Եւ Կրէյսըն դատուեցաւ եւ մարդասպան վճռուեցաւ : Գատակարութիւնը բաւական մանրամասնութեամբ հրատարակուեցաւ լրագիրներուն մէջ : Եւ օր մը յիշեալ լուսանկարիչը մտածեց թէ աղէկ պիտի ըլլար զօրաւոր խոշորացոյցով մը իր քաշած պատկերը զննել, որպէս զի հասկնար թէ նախն առագաստին վրայ երեւցած փոքրիկ կէտը ինչ էր : Երբ խոշորացոյցով նայեցաւ, տեսաւ որ այն կէտը ինկող մարդու մը պատկերն էր : Իր գիւտը տեղեկագրեց մարդը, եւ այն ինչ ստուգուեցաւ պաշտօնապէս, Կրէյսըն աղատ արձակուեցաւ :

Նմանօրինակ բարեդէպ գիւտ մը եղաւ

այն գեղջային ողբերգութիւնէն ետքը, որ ծանօթ է «Տակառագործին Սպանութիւնը» տիտղոսով, ի Լանքաշիր (Անգլիա) : Քուփըր, Մաքէնա անուն դարբինի մը աշկերտը, իր վարպետին խանութին տախտակամածին վրայ մեռած գտնուեցաւ, եւ դատարանները վճռեցին թէ անկաւ անձնասպան եղած էր : Արուեստասէր լուսանկարիչ մը գեղին մէջ տեսարաններու լուսանկարներ կը քաշէր Քուփըրի մահուան օրը, եւ անոր հանած լուսանկարներէն մին կը ցուցնէր դարբինին աշկերտը խանութին ներսի կողմը մասամբ բաց դրանը մէջէն, եւ ապացոյց կը հայթայթէր մարդասպանութեան ոճրին, որուն վրայ ձերբակալուեցաւ Մաքէնա, եւ վերջապէս խոստովանեցաւ իր սպանիչ ըլլալը : Գանգատներ կը լսուին լուսանկարչական ստուերատան դէմ, իբրեւ հանրութեան ձանձրոյթ նկատելով զանկաւ, եւ անտարակոյս անոր տէրերը երբեմն չարաչար կը գործածեն զայն : Բայց բազմաթիւ դէպքեր կը պատահին, որոնց մէջ անոր գործածութիւնը մեծ օգտակարութիւն ունի, եւ մինչեւ իսկ ըստ դիպաց հանուած լուսանկարներ մեծ յարգ եւ արժէք կը ստանան :

ԳԱՂՂԻԱԿԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆԵՐ ՀԱՊԵՇՄԱՍՆԻ ՄԵՋ

Սոմալիներու Ծովեղբիւր Թեւարկութեան տեղեկագրին մէջ Ձէյլայի Բրիտանական հիւպատոսը երկարօրէն կը նկարագրէ Հապէշաստանի հետ վաճառականութիւնը զարգացնելու կարելիութիւնները երկաթուղիներու շինութեան եւ մասնաւորապէս Գաղղիացւոց ձեռնարկին միջոցաւ : Մինչեւ վերջին տարիներս Ձէյլա գլխաւոր նաւահանգիստն էր Հարար ապրանքներ մտցնելու եւ Հարարեարտածելու համար : Հարար, Հապէշաստանի դուռն է, եւ կէտը ուրիշ այդ երկիրը կը հաղորդակցի Սոմալիներու ծովեղբիւրին հետ : Նաւահանգիստ ըլլալու համար Ձէյլայի անշարմարութիւններուն եւ քաղաքին մօտ ջուրի նուազութեան հակառակ՝ զարգացուն վաճառականութիւն մը տեղի կ'ունենայ, վասն զի բոլոր ապրանքները կը փոխադրուին Ձէյլայի եւ Հարարի մէջտեղ կարաւանի միջոցաւ : Ձէյլա վաղեմի Եգիպտական քաղաք մըն է, եւ անփոփոխ կը մնայ : Գաղղիական կառավարութիւնը գաղութ մը հաստատեց Օպոքի մէջ, եւ մօտերս զանկաւ փոխադրեց Ճիպուլի, որ քանի մը տարի առաջ անապատ եւ ամայի ծովեղբ մըն էր, բայց շաւղթէն դրամ ծախսելու չնորհիւ կարեւոր քաղաք մը եղած է : Տակաւին բարգաւաճման ընթացքին մէջ է, տակաւին ստակ կը ծախսուի, եւ Ճիպուլի ապագային կը սպասէ արդիւնքը վայելելու համար : Ձէյլա շատ տարիներ կարաւաններու դէպ Հապէշաստան երթալու մեկնակէտն եղած է, իր առաջնութան դիրքը կը պահէ դեռ : Կարաւաններ երբեք ճամբայ ելած չեն այն տեղէն, որուն վրայ կը կենայ հիմա նոր քաղաքը Ճիպուլի : Ձէյլայի մէջ Կառավարութիւնը ուրիշ բան ըրած չէ՝ բայց միայն հսկողութիւն կարաւանի ճամբուն վրայ եւ ապահովել անդորր անցք բոլոր անոնց համար որոնք կը գործածեն զանկաւ : Իրերու հին կարգն ու կանոնը կը շարունակէ յառաջացող ապահովութեան պարագաներու ներքեւ : Փոխադրութեան արեւելեան մեթոտները կը շարունակեն : Ճիպուլի, ընդհակառակն, է նորոգ հաստատուած նաւահանգիստ մը արեւմտեան յառաջդիմութիւններու զար-

զաջման համար : Այսօր ձեռնարկը դրամագրուի մը ունի երկաթուղի մը չինելու համար, ծովեզերքէն ոկսելով, Հապէշաստանի վաճառականութիւնն իւրացնելու նպատակաւ : Երկիրը, որուն մէջէն երկաթուղւոյ գիծը պիտի անցնէր, անշուր էր եւ ժայռերով լեցուն : Դրամագրի չգոյութեան պատճառաւ չինութեան գործը ընդհատեցաւ : Թէպէտ թիւեր վայրագ Սոմալի ցեղերուն, որոնք հաճոյք չեն զգար այնպիսի բաներէ որ կը գրաւեն իրենց ուղտերուն վարձը վճարուելով եղած փոխադրութիւններուն տեղը, գուցէ նեղութեան եւ կորուստի այնքան մեծ պատճառ էր որքան նախայիշատակներէն մին կամ միւսը : Այսու ամենայնիւ, հիմա ձիպութիւն մէջ երկաթուղւոյ մեծ կայարան մը կայ, եւ երկաթ ձողերը սքոնչեալապէս զետեղուած են 165 հազարամետր երկայնութեամբ : Հիմա կը շինուի գծին Հապէշաստանի հողին վերաբերեալ մասը, եւ անոր պաշտպանութիւնը Գաղղիոյ կառավարութեան ձեռքն է : Երբ այս երկաթուղին յաջողութեամբ աւարտի, մեծ բարեբաղդութիւն պիտի ըլլայ բոլոր անոնց որոնք վաճառականութիւն կ'ընեն Հապէշաստանի հետ, վասն զի այդ երկիրը կրնայ բացուիլ : Բայց Հապէշաստան չթուիր թէ շատ պիտի հրապուրուի Եւրոպական արտադրութիւններէ : Յարգ Հապէշաստանի բնակիչներուն կողմանէ քիչ բաներու խնդրանք եղած է բացի հրացաններէ, բազմահարուած ատրճանակներէ եւ բամբակ ապրանքներէ : Բայց առ այժմ երկաթուղիէն օգտուելու միտում մը կայ վաճառականներուն մէջ : Այն ծայրէն ուր հասած է հիմա երկաթուղին՝ հարկ է ուղտերը գործածել եւ կարաւան մը կազմել, ուղեւորութիւնը մինչեւ Հապէշաստան : Երկաթուղիին այս փորձը տարածած է, այսինքն՝ կանուխ է, եւ պատահած է որ Զէյլայէ զրկուած ապրանքներ, թէպէտ երկաթուղիով զրկուածներէն ետքը ճամբայ հանուած են, անոնցմէ առաջ հասած են Հարար : Այսու ամենայնիւ ասիկա այնպիսի բան մըն է, զոր վաճառականներն իրենք անձամբ պիտի տեսնեն հարկաւ : Զէյլայի ուղին թէպէտ աւելի ժամանակ կ'առնէ եւ սակայն ապահով է : Առ այժմ պէտք է ակնկալել թէ բոլոր վաճառականները պիտի ուզեն երկաթուղին փորձել, եւ Զէյլայի յարգէ ինչպիսի ժամանակն ստուգիլ մօտ է : Այն ատեն կարաւանները պիտի գործածուին տեղային վաճառականութեան, եւ սակաւաթիւ պաշտպանողական Արաբներու առեւտուրին, որոնք հին կերպերը նորերէն նախապատիւ կը համարին :

ՄԱՋԵՐՈՒ ԽՆԱՄՔԸ

Մազը կը վնասուի ինչպէս անոր մասին զանազանութեամբ, նոյնպէս նաեւ սխալ դրամաններու պատճառաւ : Մազի յարգարու մը կ'ըլլայ հասարակօրէն՝ առանց անոր պէտքերը մտածելու, եւ կամ յաճախ այնպէս ունակաբար անփութութիւն կը ցուցուի անոր հանդէպ որ մազը դուն ուրեք կ'ըլլայ զարդ, ինչպէս պէտք է որ ըլլայ : Մազին լաւ աճումը կախեալ է գանկամաշկին առողջութենէն : Ծաղատութիւնը, օրինակի համար, սովորական բան է պիրկ եւ նորը գանկամաշկի համար : մինչ կակուղ եւ թոյլ գանկամաշկը, որ առատ արիւն կ'ընդունի, սովորաբար առատ մազ կը բուսցնէ : Գանկը վայելչապէս կը բաղդատուի հողին հետ, որ արդիւնք կու տայ իր աննդարար

կարողութեան համեմատ, նաեւ իրեն տարուած պատշաճ խնամքին համեմատ : Արագ արագ եւ ամէն օր խոզանակելը անհրաժեշտ է մազին առողջութեանը համար : Գանկամաշկը պէտք է որ չփուի վրձինով որպէս զի մաքրուի վրձին, մանաւանդ կարծր մազով վրձին, պէտք է զով ծածկ երբ մազը խիտ է : Եթէ մազը ցանցառ է, աւելի կակուղ վրձինը նոյն արդիւնքը յառաջ կը բերէ : Մազին արմատը — այն մասը որմէ կախեալ է անոր աճումը — կը գրգռուի երբ վրձինը կը քրտուի անոր : եւ այս պատճառաւ պէտք է որ յառաջ գայ հաճելի տաքութիւն գանկամաշկին մէջ : Եթէ վրձին մը կը քրտէ կամ սկրթուի յառաջ կը բերէ : պէտք է որ գործածուի : Սանտրը աւելի պզտիկ դեր կը կատարէ մազի յարգարման մէջ : Բայց հաւասար խնամ անելու է գանկակա ընտրելու տոնն : Պէտք է որ անոր տկուաններուն մէջտեղի միջոցները լայն ըլլան եւ ակոսները հարթ եւ ծայրերը՝ գուր : Այն հինաւոր ց բարակ ակոսներով սանտրը չկրնար յանձնարարուիլ ոեւէ տոնն, վասն զի երկար եւ զօրաւոր մազերուն կապկպուելուն եւ վնասուելուն եւ թերեւս գանկամաշկին վիրաւորուելուն պատճառ կ'ըլլայ : Մազերը յաճախ թրջելը կրնայ վնասակար ըլլալ, վասն զի գանկը ենթակայ կ'ընէ խոնաւ մնալու : Խոնաւութիւնը մազը փտեցնելու վտանգն ունի, ինչպէս նաեւ ամէն ուրիշ բաներ : Շատերու համար բաւական է մազը շաքար մէկ անգամ լուալ եւ ոչ աւելի յաճախ : Պէտք է արգելադրել աղէկ օճառ գործածել, եւ յետոյ մազը լաւ մը չփշփել եւ չորցնել խնամով : Եթէ մազը ինքնին բաւական իւղ չունենայ, կրնայ դրսէն իւղ գործածուիլ, եւ ամէնէն աւելի յարմարն է վազելինը կամ ձէթը (զէյթ հաղը) : Ասիկա պէտք է գանկամաշկին կամ մազերուն արմատին քսել : Արագ եւ ամէնօրեայ խոզանակումը, որ յանձնարարուեցաւ վերը, զրգոյի է նաեւ իւղի գեղձերուն : Մազի ծայրերուն խանձումը օգուտ չընէր գանկը աճման գրգռելու մասին : Նոյնը կրնայ ըսուիլ նաեւ կարճ կտրուելու նկատմամբ, եւ սակայն այս յանձնարարելի է մանուկներու համար, վասն զի գանկամաշկը դիւրաւ մաքուր պահելու կ'օգնէ եւ օդ բանելուն, որուն չնորհի հետեւապէս գանկամաշկը քիչ ենթակայ կ'ըլլայ երկարատեւ խոնաւութեան եւ փտութեան վտանգին :

ԳԻՏԱԿԱՆ ԾԱՆՈԹՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Տր. Հէրց կ'ըսէ թէ Արեւելեան Սիպերիոյ էպրոսովսքա գետին մօտ սառին մէջ պահուած վիթխարի մամոթ մը գտած է : Կենդանին պակած դիրքով էր, եւ իր ոտքերը տարօրինակ կերպով ծածկ էր իր մարմնին ներքեւը : Տր. Հէրց հետեւցուց թէ անիկա գահաւանդէ մը ինկած եւ վայրկեանապէս մեռած էր : Խոտ գտնուեցաւ կենդանիին բերանը եւ կերակուր՝ անոր ստամոքսին մէջ : Երկու հազար տարի անցած է յորդհետէ այդ բերան մը խոտը հողէն փրցուած է : Կենդանին ծածկուած էր թանձր, կարմրի մօտ թուխ մազոտ մորթով մը :

— Բրիտանական կառավարութիւնը մօտերս աւարտած է ի կեդրոնական Ափրիկէ վիթթօրիա Նիանդա լճին Անգլիական հատուածին երկրաչափական զննութիւնը, հաստատելու համար շոգենաւային հաղորդակցութիւն մը այդ լճին վրայ Եւրոպական երկաթուղւոյն հետ, որ այս օրերս աւարտեցաւ : Զննական եւ չափական այս գործողութիւնը տեւած է տասներեք ամիս եւ

զայն կատարեցին երկու երկրաչափներ երկու փոքրիկ պողպատ հաւակներով : Նիանդա լճի Բրիտանական ափունքին ամէն մէկ մասը զննուեցաւ, եւ գտնուեցաւ թէ աւելի քան 2,200 մղոն եզերք ունին մայրցամաքը եւ կղզիները : Այս վերջինները ճշգիւ գծագրուեցան առաջին անգամ ըլլալով : Լիճը կէտկիտուած է շատ բազմաթիւ կղզիներով որոնք իրենց մեծութեամբ կը զանազանին իրարմէ : Անոնց շատը հոծ են բնակիչներով : Լճին Բրիտանական բաժինը իր 135 մղոն է արեւելքէն արեւմուտք, եւ իր 90 մղոն՝ հիւսիսէն մինչեւ Անկլիա գերմանական սահմանագլուխը : Յիշեալ լիճը շարունակ նշաւակ է փոթորիկներու, ուստի վտանգաւոր կ'ըլլայ անոր վրայ նաւարկութիւնը : Այս պատճառաւ եւ նաւակներուն փոքրութեանը համար խոհեմութիւն չէր համարուեր այցելել երեք փոքրիկ կղզիներ, որոնք հեռուն լճին վրայ կը տեսնուէին : Բայց այս բացառութեամբ ամէն մէկ կղզի այցելուած է եւ անոնց քարտէսները հանուած են երկրաչափներուն ձեռքով : Երկրաչափները իրենց ուղեւորութեան միջոցին վայրենիներէ բնակուած քանի մը կղզիներ գտան : Մինչեւ անգամ ամէնէն մանր ժայռուտ քանի մը կղզիներու մէջ տեսնուեցաւ որ ձկնորսներ կը բնակէին : Պատրաստութիւններ կ'ըլլան հիմա լճին առեւտուրը զարգացնելու համար երկաթուղիին բացման հետ : Ի Փորթ Ֆլորէնս, երկաթուղւոյն լճին եզերքի ծայրը, ուղեւորներ կառաւարդէն ելլելով երկպառակաւոր շոգենաւերը պիտի մտնեն՝ ջուրին մէջ երկնցած նաւամատոյցէն, եւ պիտի տարուին այլեւայլ կայարաններ : Այս նպատակին յատկացած շոգենաւերէն մէկը արդէն ճամբայ ելած է Անգլիայէ, եւ լճին վրայ պիտի գտնուի Յունիսին : Ուրիշ շոգենաւ մըն այ պիտի հետեւի անոր : Այս շոգենաւերը 175ական ոտք երկայնութիւն ունին եւ ջուրին մէջ 6 ոտք կ'իջնեն :

— Հիւսիսային Գերմանական Լոյտ ընկերութեան Բլեքէլ շոգենաւը այս օրերս Գերմանիա բերած է 175 հատ հին Չինական պղինձ թնդանօթներ, որոնք առաջ Փէքինի պարիսպներուն վրայ կը կենային, եւ անոնց վրայ գտնուած արձանագրութիւններուն նայելով 200-250 տարիներ առաջ ձուլուած են Չինական զինարաններուն մէջ ձիգութիւններուն վերատեսչութեան ներքեւ : Կ'ըսուի թէ աւելի զարգարուն թնդանօթները պիտի դրուին Նաւային Թանգարանին մէջ, եւ մնացածները պիտի հալեցուին իրենց պղինձին համար :

— Մ. Սիպիլօ, Փարիզի օդանաւորդը, օդանաւորդութեան նոր սկզբունք մը հնարած է, որ կ'ակնկալէ թէ պիտի լուծէ օդային ուղեւորութեան խնդիրը : Անիկա աւարտած է ծրագիրները նոր կառավարելի օդապարիկին, որ կը պնդէ թէ պիտի կառավարուի ոեւէ եղանակի եւ օդի փոփոխութեան մէջ : Կ'առաջարկէ իր օդամեքենային մէջ կրել սառեցուցիչ եւ ջեռուցիչ կազմած մը : Պարզապէս առաջինին մէկ լծակը կոխելով կազին բարեխառնութիւնը (ջերմութեան աստիճանը) կը ցածցնէ, եւ անոր խտացումը վար կ'իջեցնէ օդապարիկը : Զրածինը տաքցնելով, կազը կ'ընդարձակի, եւ ուստի օդապարիկը վեր կ'ելլէ : Իր օդապարիկին կազին այս փոփոխակի տաքնալովը եւ պաղելովը հնարիչը կրնայ վեր ելլել եւ վար իջնալ ըստ կամս, առանց թողու որ իր թթուածինէն բան պակսի :

ՃԵՄԱՐԻՏ ՈՒՆԿՆԳԻՐԸ

Երբ կը գտնուիք խօսակցութեան ակումբի մը մէջ, ու երբ դիտարկութիւն ունիք աւանդ զննելու թէ ի՞նչ կը խօսուի, յիշեցէ՛ք այն հնօրեայ առածը՝ որ բազմաթիւն չորս դասակարգի կը բաժնէ ունկնդիրները։ Առաջինն է «պաշտօնը», որ ամէն հեղանիւթ կը ծծէ ու իր մէջ կը պահէ։ Երկրորդն է յաջորդը, որ իր մէջ ծայրէն ընդունածը դուրս կը հոսեցնէ իր միւս ծայրէն։ Երրորդն է «պարզ»՝ որ մաքուր հեղուկն իրմէ դուրս կը թափէ ու մըրը միայն կը վերապահէ իրեն։ Վերջապէս, չորրորդն է «պարզ»՝ որ յարգը դուրս կը նետէ ու ցորենը միայն կը պահէ իր մէջ։

Սիրելի ընթերցողներ, դուք անտարակոյս պիտի նախընտրէք սոյն վերջին դասակարգին վերաբերիլ։ Բայց լոկ այս նախընտրութիւնը բաւական չէ, այլ հարկ է խնամով յստակել ցորենը՝ անոր հետ խառն գտնուած մանր քարերէն ու հողերէն։

ՀՈԳԵՆՈՐ ԱՐԹՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԷՆ

ՔԱՆԻ ՄԸ ԴԱՍԵՐ

(Ծ. Դ. Զաւարէ Բէ-Էն)

(Պատ. Առաքել Եղեան, Ուրբա)

8. Բարոգութեան նիւթին ընտրութիւնը շատ կարեւոր է։ «ԵՐՈՍՈՒՄ ԲԵՐՈՍՈՒՄ ԵՒ ԱՆՔ ԵՆԱՅՈՐ ՄԻԱԿ ՆԻԼԹՆ Է ՈՐ ԿՐՆԱՅ ՄԵՂԱՆՈՐՆ ԱՐԹՆՆԵՐ, ԵՆ ՓԻՐԿԵՐՈՅ ՄԵՂ ՍԷՐ ԵՆ ԵՐԱԽԱՊԻՏՈՒԹԻՒՆ ՎԱՌԵՐ, ՔՐԻՍՏՈՆԷՐԱԿԱՆ ԵԿԵՂԵՂՈՒ ԿԻՄՆԱՐԿԷՔԻ ԶԱՐՈՂԻՆ ՆԻԼԹՆ ԷՐ ԱՆ ՅԻՄՈՐՈՐ ՈՐ ԴՈՒՔ ԽԱՎԵՑԻՒ»։ «ԲԵՐԻՍՈՐՈՐ ԿՐ ԶԱՐՈՂԷՐ»։ «ԵՐԻՍՈՐ ԶԱՐՈՂԵՐ»։ Այսպիսի քարոզութիւնը անշուշտ արդիւնաբեր կ'ըլլան։ Զգոյշ ըլլանք բարոյախօսելէ։ Զբարոզներ որ մարդիկ «բարի» ըլլան, այլ որ «ԲԵՐԻՍՏՈՐՈՐ» ըլլան, փրկուած։ Քիչ անգամ հարկ է ամբողջ քարոզի մը նիւթ ընել բարոյական խնդիր մը։ Դաստիարակութիւն, քաղաքակրթութիւն, քաղաքաւարութիւն, փիլիսոփայութիւն եւ աստուածաբանութիւն մեր քարոզներուն զխաւոր նիւթերն ըլլալու չեն։ Ասոնք կը յագեցնեն միայն ականջները, բայց սիրտն անօթի եւ հոգին վտիտ կը թողուն։ «ԲԵՐՈՍՈՐՈՐ ԶԱՐՈՂԵՐ», եւ արթնութիւն պիտի գայ։ Մեր հոս գալէն ի վեր ոչ մէկ քարոզ այնքան լուսաբեր եւ յուսաբեր եղած էր, որքան վերջին երեք քարոզները՝ զորս խօսեցանք Հոգւոյն ներգործելովը։ Ասոնք էին «Աստուծոյ Գառը» կամ «Փրկութեան Ճամբան», Հաւատք եւ Վստահութիւն, եւ Հաւատարմութիւն եւ Ուրախութիւն։ Եւ յիշեցնեմք Մեծի Տաւրի Մէջ՝ անուամբ յոյժ բարոյացողիչ գիրքին դէմ եղած բանաւոր առարկութիւնը սա է թէ «ԵՐԻՍՏՈՐՈՐ ԲԵՐԻՍՏՈՐՈՐ ԿՐ ԶԱՐՈՂԷՐ»։ Զկայ անոր մէջը։ Անշուշտ քանիցս աւելի օգտակար պիտի ըլլար այն, եթէ մինակ ճանաչանդութեան համար՝ զըրուած չըլլար, այլ նաեւ «ԵՐԻՍՏՈՐՈՐ ԲԵՐԻՍՏՈՐՈՐ» արեանը սրսկուելուն համար» (Ա. Պետ. Ա. 2)։ Մեր միտքը քննադատել չէ այս աշխարհահռչակ գրքոյը, բայց ցուցնել թէ «Աստուծոյ Որդւոյն Յիսուս ԲԵՐԻՍՏՈՐՈՐ ԿՐ ԶԱՐՈՂԷՐ» ամէն բանէ աւելի խայթիչ, քարշիչ եւ գրաւիչ է։ «Երբոր երկրէն բարձրանամ — [Երբոր խաչին վրայ «ԵՐԻՍՏՈՐ ԲԵՐԻՍՏՈՐՈՐ» — ամէնն ալ ինծի պիտի քաշեմ»։

9. Հոգեւոր արթնութիւն յառաջ բերելու համար Աղօթքին կատարած դերը անգնահատելի է։ Իրաւցնէ աղօթքն է խօսք շաղկապը՝ Մասնաւորաց աղօթախումբեր շատ գործ տեսան ներկայ հոգեւոր արթնութեանց ճամբան հարթելու համար։ Թարսուսի եւ Անթապի վրայով տրուած տեղեկութիւններն ալ զայս կը հաստատեն։ Մենք հոս

շատոնցմէ ունեցած ենք անհատներ, որք եկեղեցւոյ տկարութիւնը եւ ընդհանուր ժողովրդեան պաղուծիւնը մեծ բեռն մը պէս զգալով իրենց սրտերուն վրայ, զայն միշտ աղօթքով Տէրոջը տարած» են։ Երիտասարդներէ կազմուած կամաւոր հոգեւոր խումբ մը, տասը աղջիկներէ կազմուած խմբակ մը, եւ մեզի ծանօթ եւ անծանօթ ուրիշ հոգեւոր խումբեր, երկարատեւ ի վեր, իրենք իրենց չորհրդաց դուռը դարձնելով վրայ էին, մինչեւ որ, փառք Տէրոջը, բացուեցաւ այն։ Երէք եւ երէցկին շատոնց ի վեր միասնաբար կ'աղօթեն այս բանին համար։ Կը հաւատանք որ առանձին աղօթողներ աւելի շատ կան, կը յիշենք թէ ինչպէս անգամ մը երէք մը յանկարծակիի եկաւ հոգեւոր անակնկալ արթնութենէ մը, որուն չէր սպասեր։ Եւ երբ հետամուտ էր դիտնալու թէ ինչ եղած էր պատճառ այն հոգեւոր արթնութեան, իմացաւ որ հիւանդ եւ ծերունի կնոջ մը աղօթքները եղած էին պատճառ անոր։ Այսպիսի կին մը յայտնուեցաւ մեր այսօրուան կանանց աղօթածողովոյն մէջ։ Երեք ամիսէ ի վեր անկողնոյ ծառայելէ ետք առաջին անգամ ըլլալով ժողովի եկած էր, ուր ըսաւ թէ գիշերները միշտ կ'աղօթէ եղբի հոգեւոր արթնութեան համար։ Արդ, ո՞ր եկեղեցին որ կ'ուզէ վայելի հոգեւոր արթնութիւն, թող անոր մէջ պտնուող ԲԵՐԻՍՏՈՐՈՐ ԿՐ ԶԱՐՈՂԷՐ անձինք — մեծեր եւ պզտիկներ, տղաքներ եւ աղջիկներ, արք եւ կանայք — սկսին աղօթել այս բանին համար, աղօթեն առանձին, աղօթեն ընտանեօք, աղօթեն երկուքով կամ երեքով, աղօթեն ծածկաբար եւ աղօթեն յայտնապէս։ «Հոնձքը ստոյգ կ'ըլլայ»։

10. ԲԵՐԻՍՏՈՐՈՐ ԿՐ ԶԱՐՈՂԷՐ ընկերութիւնները ուրիշ մեծ միջոց մ'եղած են այս հոգեւոր արթնութեանց։ Կարգացինք թէ ինչպէս այս շարժումն յառաջ եկած է։ Անթապի մէջ Զաւարէի աղօթածողովներէն։ Նոյնը ճշմարիտ է Ուրբայի համար։ Երիտասարդութիւնը շատոնց ունէին այս կազմակերպութիւնը, եւ քանի մը ամիսէ ի վեր կ'աղօթէին եւ կը ջանային հոգեւոր արթնութիւն ձեռք բերելու համար։ Իսկ երիտասարդաց մէջ հոգեւոր արթնութիւնը գրեթէ իրենց կազմակերպութեան հետ սկսաւ, որ տակաւին միայն երեք ամիսուան է։ Երկուսն երիտասարդք իրարմէ անկախ եւ անյուր կերպով կը շարունակէին իրենց առանձին եւ միասնական աղօթքները, եւ մենք կը հաւատանք որ այն աղօթքներուն պատասխաններն են որ հիմա կ'ընդունինք։ Կը յանձնարարենք որ ամէն եկեղեցի ունենայ այս մեթոտով Երիտ. ԲԵՐԻՍՏՈՐ ԿՐ ԶԱՐՈՂԷՐ, որ բոլորովին եւ զուտ ԲԵՐԻՍՏՈՐՈՐ ԿՐ ԶԱՐՈՂԷՐ է։

11. Այս հոգեւոր արթնութիւնը մեզի սովորեցողին վերջապէս թէ կը թափան հաստատութիւնը ինչ զգալի եւ հզօր ազդեցութիւն ունին մեր եկեղեցիներուն վրայ։ Թարսուսի մէջ հոգեւոր արթնութիւնը գոյնձէն սկսաւ։ Կրնամ ըսել թէ հոս ալ մեր Աղջկանց Բարձրագոյն Վարժարանէն սկսաւ։ Անթապի գոյնձը հոգեւոր մեծ ուժարան մ'է իրեն ուսուցչական խումբովը։ Ուրախ ենք լսելով որ զպրօքին Տեսչութիւնը յօժար եղբի է երկարագոյն պարապուրդ մը տալ յառաջիկայ Զատիկի առթիւ, որպէս զի փրօքէսորը կարենան հետաւոր եկեղեցիներն այցելել եւ օգնել անոնց պաշտօնեաներուն։ Եւ կը լսենք որ Թարսուսի աշակերտը կարգ կարգ չըլլակաները կը զրկուին «ԲԵՐԻՍՏՈՐՈՐ» քարոզելու։ Ո՛հ, ո՞րքան փափաքելի պիտի ըլլայ լսել որ Երիտասարդութիւն ալ իր ուսու-

ցիչներով եւ իր ուսանողներով սկսեր է այսպէս ծառայել ԲԵՐԻՍՏՈՐՈՐ ԿՐ ԶԱՐՈՂԷՐ։ Խարբերդի Միութեան չրջանակին մէջ Աւետարանի գործին յոյսը Երիտասարդութիւնն է։ Ուրախ ենք որ երէկ լսեցինք թէ Պատ. Գաւառէ կ'աշխատի երկուսն գոյնձերու մէջ բաւական արդիւնաւորապէս։ Կը մաղթենք որ մեր լսածները դեռ սկիզբն ըլլան հոգեւոր ուրիշ մեծ եւ փառաւոր արդիւններու։ Տեսնելով թէ հոս գտնուած Աղջկանց փոքր վարժարանը ինչպէս կը նպաստէ մեր եկեղեցւոյ հոգեւոր արթնութեան, կրնանք յուսալ թէ Երիտասարդութիւն Աղջկանց ճիւղը ո՞րքան առաւելապէս պիտի օժանդակէ այն կողմանց հոգեւոր արթնութիւններուն։ Մենք կրնանք աղօթել միայն, եւ սպասել մեր հոգեւոր յոյսի իրականացման։

Գաւառի որ հոս մեր խօսքերը վերջացնելով վրայ կը խորհէինք, յանկարծ բան մ'ալ ինչպէս միտքերնիս, զոր կրնանք համարիլ այս արթնութեանց մէկ դասը, եւ այն է

12. Թէ Եկեղեցւոյ միութեանց տարեկան ժողովները շատ բան կրնան ընել իրենց եկեղեցիներուն հոգեւոր արթնութեան համար։ Կիւրիկոյ Հոգ. միութեան անցեալ տարեկան ժողովոյն մէջն էր որ Պատ. Փափագեան կարգաց իր ճառը հոգեւոր արթնութեան վրայով, եւ մենք լսեցինք որ այս նիւթը չօչափող ուրիշ ճառեր ալ կարգացուած են եղբի։ Նաեւ մասնաւոր ժամանակ տրուած է խորհրդածելու թէ ինչպէս կարելի է օգտակարապէս ուսանել, հասկնալ, մեկնել եւ քարոզել ճշմարտութիւնները։ Յատուկ աղօթքներ մատուցուած են հոգեւոր արթնութեանց համար։ Այս աղօթքները չեն արդեօք որ պատասխանուեցան։ Երէցներ, քարոզիչներ եւ նուիրակներ հոգեւոր լուսաւորութեանց տակ վերադարձան իրենց տեղերը — իրենց եկեղեցիներուն տարին իրենց վայելած ազդեցութիւնները։ Մենք վստահ ենք թէ այսօրուան հոգեւոր արթնութիւնը բաւական բան կը պարտին անցեալ տարեկան ժողովներուն։ Եւ այս կը օտարպէ մեզ ըսել թէ ո՞րչափ շատ անգամ Եկեղեցւոյ միութեանց ժողովները իրենց թանկագին ժամանակը կ'անցնեն անկարեւոր կամ գէթ իրենց չվերաբերած խնդիրներով։ Կը զրաղին խնդիրներով, որք շատ անուղղապէս եւ միայն հեռուէն կրնան նպաստաւոր ըլլալ եկեղեցիներուն հոգեւոր շարժման եւ աճման։ Իրաւցնէ հարկաւոր է ժամանակ տալ խորհրդածելու եկեղեցիներուն տնտեսական եւ կազմական ապագային վերաբերեալ գործերուն վրայով, բայց ալ աւելի անհրաժեշտ չէ ժամանակին մեծ եւ կարեւոր մասը նուիրել Սուրբ Գրոց ուսման եւ աղօթքի, եւ զբաղուիլ հարցերով որք մօտէն վերաբերութիւն ունին եկեղեցիներուն մաքրութեան, արթնութեան, գործունէութեան եւ արդիւնաւորութեան։

Խօսք մ'ալ։

Ուրախ ենք որ պատուական ԲԵՐԻՍՏՈՐՈՐ ԿՐ ԶԱՐՈՂԷՐ եւ տեղ տուեր է իր սուղ էջերուն մէջ, ուսուցչականութեան մեր եկեղեցիներուն ներկայ յետադիմացութեան պատճառները եւ դարձմաները։ Անոր էջերուն վրայ ամէնէն աւելի աչքի զարնող երեւոյթը պաշտօնէն շաղկապը է, որոյ պատճառն ալ Եկեղեցիներուն «ԵՐԻՍՏՈՐՈՐ ԿՐ ԶԱՐՈՂԷՐ» է, կը օրուի։ Ինչ ընելու է։ Մարդ պէտք է, եւ Գաւառ պէտք է, ու երկուքն ալ չունինք, «բաւական» չունինք։ «Ինչ ընենք»։ Դարմաններ կ'առաջարկուին, եւ պիտի առաջարկուին ալ։ Բայց յիշենք ինչ որ ըսաւ «Զօրաց Տէրը»։ «Զօրութեամբ չէ եւ ուժով չէ,» եւ ուստի «ԵՐԻՍՏՈՐՈՐ» եւ

ՀԱՆԴԵՍ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Անցեալ ուրբաթ Սէլմալըզի արարողութեան հետքը Թրանսական եւ Յունական դեսպանները պատիւ ունեցան Վեհ. Սուլթանին ներկայանալ ոչ-պաշտօնապէս։ Ն. Կ. Վեհափառութիւնը Մ. Գոնսթանի իմացուց թէ մեծապէս զգածուած է Մարթինիքի աղիտէն եւ թէ իր անձնական գանձէն 20,000 Ֆրանքի նուէր մը դրած է Թրանսական կառավարութեան տրամադրութեան տակ ի նպաստ արկածեալներուն։

Փարմայի զուրքը ներկայ գտնուեցաւ Սէլմալըզի արարողութեան եւ Վեհ. Սուլթանը իր Կայս. բարեկենսերը զրկեց անոր։ Յետոյ զուրքը Ն. Կ. Վեհափառութեան հրաւերով այցելեց Երւազի պարտէզը, Կայս. արտոնները եւ յախճապակեղէնի գործարանը։

Երուսաղէմի Յոյն Պատրիարք Մ. Գամբանոս, որ եօթը ամիսէ ի վեր մայրաքաղաքս կը գտնուէր, շաբաթ ուղեւորեցաւ Սր. Երկիրը։ Ուրբաթ Կայս. պալատ գնաց Վեհ. Սուլթանի շնորհակալութիւն յայտնել իրեն շնորհուած առաջին կարգի Օսմանիյէ պատուանշանին համար։ Իր մեկնման օրը Ռուս դեսպանին այցելութիւնն ընդունեցաւ եւ քարափ գնաց Յունաց Պատրիարքին եւ աւագ գործակատարին ընկերակցութեամբ։ Պատրիարքը մայրաքաղաքս եկած էր, որպէս զի Երուսաղէմի եկեղեցիին յատուկ կանոնադրին այնպէս փոփոխուի որ Պատրիարքարանի ելեւմտական կացութիւնը բարեփոխուի։ Բայց Ֆինէրի մէջ պատրաստուած նոր կանոնադրը այնքան յապաւեց անոր իրաւասութիւնը որ ընդունելի չէ անոր։ Ըսելէ թէ ի դերեւ ելաւ անոր այս-այցելութեան նպատակը։

Գերմանական ճարտարագէտ Հէր Վիլհելմ Փոն Փրէսէլ անցեալ ուրբաթ մայրաքաղաքիս Գերմանական հիւանդանոցին մէջ մեռաւ 81 տարեկան։ Անոր անունը սերտիւ կապակցուած է Թուրքիոյ երկաթուղիներուն հետ, քանզի ան կատարեց Արեւելեան երկաթուղիի գծին չափական եւ զննական գործողութիւնը Պառն. Հիւրի խնդրանքով, եւ 1873ին նմանօրինակ գործ կատարեց Անատոլիոյ մէջ։ Աւելի կանուխ ալ Զուլիգերիոյ եւ Աւստրիոյ երկաթուղիներու շինութեան հսկողութիւնն ստանձնեց։

Հրազդի թղթակից մը Էսկիշէնիւրէ կը գրէ թէ այդ կողմերու հունձքը կը խոտանայ ամէն կերպով գոհացուցիչ ըլլալ։ Միայն կը վախճուի որ արք օրերն անընդհատ իրարու յաջորդեն եւ այլեւս չգայ անձեւ։

Կայս. հրամանագիր մը կ'արտօնէ Շիրքէթը երկու նոր շոգենաւ գնել Անգղիայէ։

Յունաց Պատրիարքարանը ուրիշ շէնարարական մը հանեց Ալթըմէրմէրի եկեղեցիին կարճեցեալ հրաշքներուն նկատմամբ։ Եկեղեցին, բաց ի առաւօտեան եւ երեկոյեան կանոնաւոր պաշտամունքի ժամերէն, փակ պիտի մնայ, եւ ժամերգութիւններէն ետքը ջրօրհնէք (այազմոս) պիտի կատարուի Տիրամօր պատկերին առջեւ, որ սակայն իր տեղը պիտի մնայ եւ ոչ ոք պիտի դպչի անոր։

Իշխան Մամուրի պէյ Սամսի ժողովին բացման ճառը խօսելու առիթով ցոյց տուաւ երկրագործական զրամատան մը նաեւ շոգենաւային ընկերութեան մը պէտքը՝ բնակիչներուն առեւտրական շահերն առաջ տանելու համար։

Երկրագործական նախարարը ձերբու եւ

արջառներու տեսակը ազնուացնելու նպատակով ընտիր երեք արու ձի դրկած է Պալքէսիւր եւ երկու ցուլ էնկիւրիւ։ Ուրիշ գաւառներ ալ արու ձիեր եւ ցուլեր պիտի դրկուին նոյն նպատակով։

Գաւառային թղթատարներէ եւ սուրհանդակներէ երաշխաւոր պիտի պահանջուի, քանզի անոնց ընկերացող ոստիկանները պաշտպանութեան համար են եւ ոչ թէ վերին հսկողութեան համար։

Թուրք թերթ մը կ'ըսէ թէ Կրթական նախարար Ճէլալ պէյի որոշմամբ Կայս. համալսարանին մէջ պիտի աւելցուի Թուրքերէնի, Արաբերէնի եւ Պարսկերէնի դասանդուլութեան ճիւղ մը։ Այս ընթացքը երեք տարի պիտի տեւէ, մինչդեռ Թրանսերէն Գերմաներէն, եւ Անգղիերէն լեզուներուն չորս տարի կը տեւէ։ Նոյն թերթը կ'ըսէ թէ իւրաքանչիւր ճիւղի հետեւողներուն թիւը 25 պիտի ըլլայ, եւ դասերը ամէն առաւօտ պիտի աւանդուին բաց ի կիրակի օրերէ։

Գիտի (Սագըզ) երկրագործական ճարտարագէտին յանձնարարուեցաւ որ կղզիին որթատունկերուն նոր մէկ հիւանդութեանը առջեւն առնելու միջոցներ ուսումնասիրէ։

Կիրակի Գերմանացի 40 եւ Հունգարացի 30 զբօսաշրջիկներ Եալովա եւ Իզմիտ գացին մայրաքաղաքիս Գերմանական դպրոցին տնօրէնին ընկերակցութեամբ։

Հայտարարաշար-Իզմիտի երկաթուղիին վրայ ի Կէյպիզէ Թալլաօղլու Իպրահիմի տունը այրեցաւ եւ մարդուն կինը, զոքանչը եւ զաւակը բոցերուն զոհ գացին։

Հոռոմի համալսարանին վիրաբուժական գործողութիւններու ճիւղին տնօրէն եւ Իտալիոյ Թագաւորին բժիշկ Փրոֆ. Փոսթէմաքի եւ Հոռոմի զինուորական առաջին հիւանդանոցին տնօրէն Տր. Ֆէրէրօ մայրաքաղաքս եկան եւ այցելեցին Համիդիէ հիւանդանոցը, որու տնօրէնն է Տր. Իպրահիմ պէյ։ Այցելեցին նաեւ տղայոց յատուկ Սէն ժորժ հիւանդանոցը ոտու անոթէնէ։

Երկու հաստատութեանէ ալ շատ զոհ մնացին։ Բերայի Յոյն հասարակութիւնը, նկատելով առատ նուէրները գործը Մ. Սթէֆանօ Չարիֆօփուլօ եւ անոր քոյրը Տիկին Եորկի Չարիֆի բրած են Յոյն աղջկանց ժողովրդային դպրոցին, հաւանեցան որ տիկին Չարիֆի որդին Լէոնիտաս ցկեանս նախագահ ըլլայ դպրոցը խնամող հինգամիսեան հոգաբարձութեան, եւ անոր անդամներէն երկուքը ան անուանէ եւ միւս երկուքն ալ ժողովուրդը։

Սպանիոյ Թագաւորը հեռագրով Վեհ. Սուլթանին շնորհակալութիւն յայտնեց այն խնդակցութեան համար, զոր Ն. Կ. Վեհափառութիւնն յղեց հեռագրով անոր գահակալութեան հանդէսին առիթով։

Կայս. անձնական սպայակոյտի հրամանատար Շաքիր փաշա եւ արարողապետ Իպրահիմ պէյ երկուշաբթի Վեհ. Սուլթանին կողմէ Ռուսական դեսպանատունը դացին Կայս. խնդակցութիւններ յայտնել Չարին ծննդեան տարեդարձին առիթով։

Պէյրութ-Գամակոսի երկաթուղիի գծին վրայ գտնուող Բիյազի հիւսիսակողմէն դէպ ի Համա երկարող գծին շինութիւնն աւարտեցաւ մինչեւ Պալպէք, եւ Բիյազէ մեկնող առաջին կառախումբը Մայիս 4/17ին Պալպէք հասաւ։

Չնքուշի մէջ, որ Խարբերդէ 80 հազարամեթր հեռու է դէպ հարաւ, Մայիս 3ին սոսկալի հրդէհ մը ծագեցաւ եւ տեղւոյն 220 խանութներուն 200ը այրեցան։ Հրդէհը ծագեցաւ Հրէի մը խանութին քարիւղի մէկ լամբարին կոտորէն։

Վալաքիոյ նախկին մէկ Վոյվոտին որդին Պիպէսքօ իշխան, որու մայրաքաղաքս ժամանումը յիշած ենք արդէն, երեքշաբթի կէսօրէն առաջ յանկարծամահ եղաւ։ Իշխանը որդւոյն հետ, որ Ռումանիա պիտի ուղեւորէր, շոգենաւ գնաց եւ պանդոկ վերադառնալու միջոցին մեռաւ կառքին մէջ։

Մայրաքաղաքիս Անգղիական Առեւտրական Սենեակին նախագահ Սըր Ուիլիամ Հուրթոլ, նոյն սենեակի տարեկան վերջին ժողովին մէջ, ծանոյց թէ Թուրքիոյ եւ Անգղիոյ միջեւ կատարուած անցեալ տարւոյ առեւտուրին արժողութիւնը հասած է 14,250,000 Անգլ. ոսկւոյ, որ օտարներու հետ Թուրքիոյ ամբողջ առեւտուրին հարիւրին 42.15ն է։

Վեհ. Սուլթանին տեղեկագրուած էր թէ Թուրք դպրոցներու ուսմանց ընթացքը այնչափ խնդուած է դասերով որ աշակերտներէն շատ քիչեր կրնան սորվիլ բոլոր ուսումները, եւ այդ քիչերն ալ իրենց առողջութիւնը վրայ տալով ձեռք կը բերեն այդ յաջողութիւնը։ Ուստի Ն. Կ. Վեհափառութիւնը հրամայեց որ ուսմանց դասընթացքը պարզուի եւ ինչ որ Մահմետական ուսանողներու կրթութեան համար եական չէ՝ ջնջուի։

Լրագիրները կը ծանուցանեն թէ անցեալ ուրբաթ կարկուտի սոսկալի տարափ մը եկած է Ռոտոսթօ եւ շատ մնաց պատճառած։

Առողջապահական Ընդհանուր Խորհուրդը որոշեց որ Պիրէոնի ճամբով Եգիպտոսէ եկող ուղեւորներ 48 ժամ քառանթինայի երթարկուին, նմանապէս բոլոր ուղեւորներն այն նաւերուն՝ որոնց մէջ Եգիպտոսէ եկող մարդ կը գտնուի։ Քառանթինայէ գերծ պիտի ըլլան Պիրէոնէ եկող այն նաւերը, որոնց առողջապահական անցագրերը տեղւոյն Օսմանեան հիւպատոսին վկայութեամբ կը հաստատեն թէ նաւին մէջ չկայ Եգիպտոսէ եկող ուղեւոր, կամ եթէ կայ, հինգ օրէ աւելի ժամանակ կեցած է ի Պիրէոն։

Անցեալ շաբթու Հայոց Պատեհատաւան Սամսի ժողովը որոշեց ըստ օրինի Գաւառական նախարարութեան զիմել, որպէս զի Կիլիկիոյ կաթողիկոսական նոր ընտրութեան համար նախնական գործողութիւններու ձեռնարկուի։ — Հայոց Պատրիարք Հայրը անձամբ Թրանսական դեսպանին այցելելով ցաւակցութիւն յայտնեց Մարթինիքի ողբալի աղէտին համար։ — Պուկարներու Էկզարքը շաբաթ Գումգափուի Պատրիարքարանը երթալով Պատրիարք Հօր շնորհակալութիւն յայտնեց իր քսանեկինգամեակին առիթով զինք շնորհաւորելուն եւ Պուկարներու եկեղեցին յաջողկաւ պատգամաւորութիւն մը զրկելուն համար։ — Կայս. Պալատան թարգմանիչներէն եւ Տպագրական Տեսչութեան առաջին քարտուղար Պօղոս Էֆ. Պառնասեան անցեալ շաբթու մեռաւ 63 տարեկան։

Յուդարկաւորութեան ծախքը հոգացուեցաւ Կայս. Անձնական գանձէն։ — Տպարանապետ Սէրվիլէն Էֆ. Միւթէմայիզի աստիճան շնորհուեցաւ։ — Երկրորդ կարգի Աւիւժ եւ Արեւ պատուանշան եւ Խանութեան տիտղոս տրուած է Աղեքսանդրիաքանակ Միհրան Էֆ. Գալֆայեանի։ — Փարիզի արեւելեան լեզուներու վարժարանին մէջ 11 հոգի Հայերէն կը սորվին եւ ներկայ տարեշրջանիս մէջ Եզնիկ կը վերլուծեն։ — Հանգուցեալ Գէորգ Քանանեանի այրին Նոր Զուղայի մէջ իր ամուսնին ի յիշատակ նոր վարժարան մը հիմնած է անցեալ Օգոստ. ամիսէն ի վեր։ — Բեւաշէն լրագիրը անպայման դադարման դատապարտուեցաւ։

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Հարգելի Արտաքին գործերի նախարար Կոնստանտին Բարաբանկովին և իմ անձնական խորհրդակցության թղթերը ի վերջին հիշումս, թեև պատմություններն ուսմանը չհասան մինչև յաջորդ օրուան առաւօտը, Անգղիական զորքերը պիտի շարժին ըստ այն համաձայնութեան որ տեղի ունեցած է Լորտ Բիչլընդի եւ Պոէր պետերուն միջեւ, այսինքն պիտի չյարձակին Պոէր զօրաց վրայ մինչ անոնց պետերը ժողովի մէջ կը գտնուին։ Լորտ Բիչլընդը կացութիւնը ուսումնասիրելու ամէն պատենութիւն կ'ընծայէ պատմութեան ազատութիւնը եւ ծածկութիւնը կը յարգուի կատարելապէս։ Կարելի է որ խորհրդակցութիւնները քանի մը օր տեւեն, եւ ելքը անստոյգ է։ Լոնտոնեան սա հեռագրաւորը թէ Չոր. Պոթա հաշտութեան Անգղիական պայմանները ընդունելու ջատագով է եւ Տը Ուէթ հակառակ, եւ ասոր նման այլ լուրեր արժէք չունին ըստ, քանզի Պոէր պետերը իրենց խորհրդակցութիւնները գաղտնի պիտի պահեն մինչև որ որոշում մը տան։ Պոէր պատմութեան ի ժողով գումարուելէն առաջ Փրիթորիայէ հեռագրող թղթակից մը ըսաւ թէ, որչափ ինք կրցած է իմանալ, թշնամական գործողութիւններու դադարման նպատակաւ ըստ մը տեղի չէ ունեցած։ Խաղաղութեան լաւագոյն երաշխաւորութիւնը, ըսաւ, պիտի ըլլայ պատերազմը շարունակել կորովով եւ Անգղիական ժողովուրդը շատ վստահ ըլլալու չէ թէ վերին կիկինի գումարման ելքը պիտի ըլլայ հաշտութեան շուտափոյթ կնքում։ Մը. Չէյմսը լինէր անցեալ շաբթու Պրիթորիայէ մէջ աստիճանաբար ըսաւ թէ Պոէր համաժողովին ելքին նկատմամբ յոյս ունի, բայց շատ ըսած էր նախորդ շաբթուին, թէ Անգղիական կառավարութիւնը կեանքի եւ ինչքի վերաբերեալ ամէն խնդիրներու մէջ շատ զիջումներ ընելու տրամադիր է, բայց Բրիտանական գերիշխանութիւնը լիովին ճանչցուելու է Հարաւային Աֆրիկէի մէջ, եւ խաղաղութիւն պիտի չհաստատուի այնպիսի պայմաններով որ Պոէրներուն հնարաւոր ըլլայ քանի մը տարիէն նորոգել պատերազմը։ Ժողովին առջի շաբթուան մէջ Անգղիացիք պատերազմի դաշտին այլեւայլ կողմերը 802 գերի բռնեցին թշնամիէն, նաեւ գրաւեցին 157 կառք եւ 400 ձի ու 4,300 արջառ։ Տըլարիի բանակը որ երկու ամիս առաջ երկու փայլուն յաղթանակ տարաւ՝ 860 մարդու կորուստ կրեց յետոյ։

Արեւելեան Հիւսիս-արեւելի շրջան. Նոր լուրեր կը հաստատեն միայն սոսկալի մեծութիւնը աղէտին, միանգամայն կ'ուղղեն զրոյցը թէ բորբոքումներ տեղի ունեցած են նաեւ Սէյնթ Լիւչիա եւ Տոմինիքա կղզիներուն մէջ։ Բորբոքումները պատահած են միայն Մարթինիքի եւ Սէյնթ Վինսենթի մէջ։ Աղէտին ականատեսներէն մին, որ նաեւ մէջ կը գտնուէր, կ'ըսէ թէ աղէտին օրը առաւօտուն Փրլէ լեռան կատարին վրայ բոցեր կը խաղային։ Կարծես թէ ահագին նաւթահոր մը բռնկած ըլլար լեռան գլուխը։ Եւ ահա յանկարծ պայթում մը տեղի ունեցաւ հազարաւոր թնդանօթներու գոռումբին հաւասարող զորքմամբ, լեռան կողերը թափեցան եւ բոցեղէն պատ մը խուժեց ուղղակի դէպի նաւը, անցնելով Սէյն Փիէր քաղաքին վրայէն, որ

աներեւութացաւ մարդուն աչքին առջեւէն։ Պայթումէն առաջ հազարաւոր մարդիկ կային նաւամատոյցներուն վրայ, բայց անոնք մէկ վայրկեանէն անհետացան։ Փրլէ բորբոքումը դեռ կը շարունակէ, բայց կարելի եղած է Սէյն Փիէրի աւերակներն այցելել։ Չոհերէն շատեր իրենց ձեռքերը բերաննուն տարած են, իբր թէ ծծմբային ծուխներէն խեղդուելով։ Մարթինիքի կառավարիչ Մ. Մուրթէ Ֆոռտը Ֆրանսէ Սէյն Փիէր գնաց բնակիչները արտապնդել եւ ինք ու իր կինը հոն մեռան։ Արկածեալներուն նպաստ զրկուեցաւ գրեթէ բոլանդակ քաղաքակիրթ աշխարհէն։ Ֆրանսայի մէջ նուիրատուութիւններու գումարը շաբթ մը առաջ 450,000 ֆրանքի կը հասնէր։ Պերլին քաղաքը 40,000 մարդ տուաւ, ի տարիյ թագաւորը 25,000, Պապը 20,000, եւն։ Ամերիկայի Միացեալ Նահանգները, աղէտի վայրին ամէնէն մօտ գտնուելով, թեւեւ ամէնէն աւելի զգածուեցան։ Մինչեւ անցեալ չորեքշաբթի հինգ չորեքնաւ ղըրկուած էին 50,000 անձի համար երեք շաբթ բաւելու չափ ուտեստով։ Նախագահ Բոզէվէթ յանձնարարեց որ ամէն դրամատան տնօրէն եւ ամէն նամակատան տեսուչ նուիրատուութիւն ընդունի ինպատարակներուն։ Սէյնթ Վինսենթի մէջ աւերուած երկիրը տարածութեամբ աւելի մեծ է քան Մարթինիքի աւերուած մասը։ Անցեալ շաբթու 1,300 մեռելներ թաղուած էին, եւ կեանքի կորուստը կը կարծուէր առնուազն 1,700 եւ թերեւս 2,000։ Մահն այնքան յանկարծաւս եղած է որ երեքմի գրեթէ ընթերցողներու եւ հրացաններ պահանջողներու ձեռք մնացած են։ Օդին ծծմբաւոր չողիները հիւանդութիւնները կ'աւելցնեն կղզին մէջ։

Նախագահ Լուիս յայտարարեց ի վաղուց ակնկալուած այս ուղեւորութիւնը թերթիս հրատարակման ժամանակ կատարուած լմնցած պիտի ըլլայ, թեւեւ անոր նկատարարութեան մէկ մասը գալ շաբթուան թողուլ պիտի հարկադրուին։ Նախագահը իր մեկնումէն առաջ Պրիթորիայէ ուղերձ մը խօսելով ըսաւ թէ վարչապետ վալտէր Ռուսօ «երեք տարի է ի վեր աննման յաջողութեամբ կը ծառայէ Ֆրանսայի եւ Հանրապետութեան»։ Սակայն կը կարծուի առ հասարակ թէ վարչապետը պիտի հրաժարի իր պաշտօնէն, եւ զայս որոշակի կը յայտնէ թան։ Նախագահ Լուիս բարձր գովեստով խօսեցաւ միանգամայն Մ. Տէլքսէի վրայ, որ իրեն կ'ընկերանայ։ Այս ուղեւորութեան միջոցին թղթատար աղանիներով քանի մը անգամ լուր զրկուեցաւ Ֆրանսա, եւ երեք շաբթի առաւօտ Մոսկու Բրոնշթատ ժամանեց։ Չարին հօրեղբայր մեծ-դուքս Ալէքսիս այդ նաւը երթալով բարի գալուստ մաղթեց ականաւոր այցելուին։ Նախագահ Լուիս անոր հետ գնաց Ալէքսանդրէ չորեքնաւը, ուր ընդունուեցաւ Չարէն։ Ապա Ալէքսանդրէն Նէվա գետն ի վեր յառաջացաւ։ Նաեւ մէջ կը գտնուէին նաեւ Մ. Տէլքսէ եւ Կոմս Լամետտով։ Ի փեթերհով ցամաք ելան եւ հոն քիչ մը կենալէ ետքը Կայս. կառավարով զացին Չարսքօէ Սէյն։ Երեկոյին փառաւոր սեղան մը տրուեցաւ, եւ երկու վեհապետներն ալ երկու աղղերը իրարու կապող սերտ բարեկամութեան վրայ խօսեցան։ Չորեքշաբթի մեծ զօրահանդէս մը տեղի ունեցաւ։ Սպառնալիք. Շարաթ թագաւորը երկրին կազմային օրէնքով պահանջուած երդումն ըրաւ։ Այդ կերպով իր մօրը խնամակալութիւնը վերջացաւ եւ իր գահակալութիւնը

սկսաւ։ Օգը շատ գեղեցիկ էր այն օրը, եւ Եւրոպական ուրիշ ոչ մէկ երկրի մէջ պետական մեծ հանդէսներու առիթով աւելի փառաւոր ցոյցեր կ'ըլլան քան Սպանիոյ մէջ։ Արքայական թափօրը հեծելազօրաց առաջնորդութեամբ եւ պահպանութեամբ պալատէն գնաց նախ Խորհրդարան, ուր կատարուեցաւ երգման արարողութիւնը։ Անտի գնաց եկեղեցին, ուր Սպանիոյ գահերէցը, կարդինալ արքեպիսկոպոս Թոմասօ, Պապական օրհնութիւնը տուաւ։ Ապա թափօրը վերադարձաւ պալատ, եւ թագաւորը նախագահեց իր նախարարական առաջին խորհուրդին։ Ստորագրեց հրովարտակ մը, որով մայր թագուհին կը շնորհուին թագուհւոյ վայել ամէն արտօնութիւններ, իրաւունքներ, դիրք, պատիւ եւ առաջնութիւն։ Նաեւ հրատարակեց երկու յայտարարութիւն, մին աղգին ուղղուած, միւսը բանակին եւ նաւատորմին։

Այլեւայլ. Աւստրալիոյ կառավարիչ Լորտ Հոփթաուն պիտի հրաժարի իր պաշտօնէն։ Հրաժարման պատճառն, ըստ Սթանֆորթի, սա է որ Աւստրալիան Խորհրդարանը չհաճիր անոր տալ տարեկան 8,000 Անգլ. ոսկւոյ շնորհ մը։ Կառավարչին տարեթոշակն է 10,000 Անգլ. ոսկի։ Կառավարիչն այդ թոշակն ամբողջովին ծախսեց Ուէլլիս իշխանին այցելութեան առիթով եւ Խորհրդարանը մասնաւոր վարկ մը շնորհելով հատոյց այդ գումարը, բայց ինքզինք անկարող կը համարի տեւական հանգամանք մը տալ այդ յաւելուածին։

Հարաւային Ռուսիոյ ցորենի հունձքերուն կացութեան վերաբերեալ լուրերը շատ նպաստաւոր են եւ առատ արտադրութիւն կ'ակնկալուի։ Միացեալ Նահանգներու Փրիթուրի քաղաքին մօտ քարիւղաբարձ կառախումբի մը պայթումէն 20 մարդիկ մեռան եւ 200 մարդիկ չարաչար վնասուեցան, որոնց 150ին մահը շատ մօտ կը համարուի։ Սը. Փիթերսպուրկէ կը հեռագրուի թէ Չարուհիին որդեծնութիւնը Սեպտեմբերի մէջ տեղի պիտի ունենայ, եւ այդ դէպքը կը սպասուի մեծ անձկութեամբ, զի Չարը չորս գումար ունի եւ ոչ մէկ որդի։ Փեքինէ կը հեռագրուի թէ Չիլի նահանգին խռովութիւնները վերջացած են։ Փեքինի Բրիտանական դեսպանը եւ Չինու կառավարութիւնը պայմանագրութիւն մը ստորագրած են սա մտօք թէ արդի Փեքին-Շանհայ Բուանի երկաթուղիի գծէն մինչեւ 80 մղոն հեռուները չինուոյ ամէն երկաթուղի Հիւսիսային երկաթուղւոյ Ընկերութեան վարչութեան ձեռամբ պիտի շինուի եւ օտար ոեւէ կառավարութեան հսկողութեան պիտի չենթարկուի։ Այս պայմանագրութիւնը միւս տէրութիւններուն, ինչպէս Ռուսիոյ, Գերմանիոյ, Ֆրանսայի եւ Միացեալ Նահանգներու, հակառակութիւնը կը գրգռէ։ Առնոց ամէնքն ալ Չինական պետութեան այդ կողմը երկաթուղիներ շինելու խորհուրդներ ունին։

Թեքսաս նահանգին (Ամերիկա) մէկ գիւղին մէջ կիկլոնէ մը 100 անձեր մեռան եւ շատեր ալ վիրաւորուեցան։ Թէնէսի (Ամերիկա) մէջ անխահանքի պայթումէ մը 300 գործաւորներ մեռան։ Մարթինիքէ հասած նորագոյն լուրերու համաձայն երեք շաբթի Քաուպէ քաղաքը կործանած է հրաբխային բորբոքումէ մը եւ մոխիրներ տեղացած են Ֆորտը Ֆրանս մայրաքաղաքին վրայ, որու բնակիչները փախած են։

ԴՐԱՄԱԿԱՆ			
Գնառուիւթ			28 07
Բաւելիք երկաթուղի			111
ԴՐԱՄԱՅ. ԾԱՌ. ՈՍԿԻՆ 1006			
Մէծիւթայէ	408 06	Նաւթայէ	87 26
Մէծիւթ	402 10	Գրեթէ	51 07
Մանր արծաթ	403 20	Ուղի. ոսկի	110 04
Ռուսիոյ բոլ	90	Մանէթ թղթ.	8 59

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ
Ի ՏՊԱՐԱՆԻ Ա. ՅԱՅՈՐ ՊՅԱՆՅԱՆ
Ֆինանսները Երգուղի. Ամերիկացի խան.